

Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd

Arfarniad Cynladwyedd (AC)

Crynodeb Annhechnegol

Mai 2013

Cyflwyniad

- Y ddogfen hon yw crynodeb annhechnegol o'r Adroddiad Arfarniad Cynladwyedd Cychwynnol (AACC) o Gynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd (CDLI). Mae'n egluro'r modd yr ymgwymerwyd â'r arfarniad a sut mae'r broses wedi dylanwadu ar ddatblygiad Hoff Strategaeth y CDLI ar y Cyd.

Cefndir

- Ar hyn o bryd mae Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd yn paratoi CDLI ar y Cyd newydd. Y mae'r gofyniad i bob Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI) gynhyrchu Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) yn cael ei nodi yn Rhan 6 Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol, 2004.
- Cynllun defnydd tir yw CDLI sydd yn amodol ar archwiliad annibynnol, a fydd yn ffurfio'r cynllun datblygu statudol ar gyfer ardal awdurdod lleol at ddibenion y Ddeddf. Mae'n cynnwys gweledigaeth, strategaeth, polisiau ardal-eang ar gyfer mathau datblygu, dyraniad tir, a ble bo angen polisiau a chynigion ar gyfer ardaloedd alweddol o newid a gwarchodaeth. Caiff polisiau a dyraniadau eu nodi yn ddaearyddol ar y Map Cynigion sydd yn ffurfio rhan o'r cynllun.

Arfarniad Cynladwyedd (AC) ac Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS)

- Mae Arfarnu Cynladwyedd i'r CDLI yn ofynnol o dan y Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol, 2004. Mae AC yn ymdrin ag effeithiau cymdeithasol ac economaidd y CDLI ynghyd â rhai amgylcheddol.
- Yn ogystal â'r gofyniad i gwblhau AC o'r CDLI, dan Gyfarwydddeb Ewropeaidd 2001/42/EC, sy'n cael ei gweithredu yn y DU dan Reoliadau Asesiadau Amgylcheddol o Gynlluniau a Rhaglenni 2004, dylai Cynlluniau Datblygu Lleol hefyd fod yn destun Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS). Mae AAS yn broses i sicrhau bod yr effeithiau amgylcheddol arwyddocaol sy'n deillio o gynlluniau a rhaglenni yn cael eu hadnabod, eu asesu, eu lliniaru, a'u cyfathrebu i'r sawl sy'n gwneud y penderfyniadau ac yna'u monitro.

Camau Allweddol a Thasgau yn y Broses AC

- Mae camau a thasgau allweddol y broses AC fel a ganlyn:
 - **Cam A** Gosod y cyddestun a sefydlu'r waelodlin a phenderfynu ar y cwmpas
 - **Cam B** Datblygu a mireinio opsiynau ac asesu effeithiau
 - **Cam C** Paratoi'r Adroddiad Arfarniad o Gynaliadwyedd
 - **Cam D** Ymgynghori a gwneud penderfyniadau
 - **Cam E** Monitro gweithrediad y cynllun neu'r rhaglen

- Bwriad cyffredinol yr AACC ddogfen hon yw adrodd ar y broses AC hyd yma a sut y mae wedi cyfarwyddo datblygiad gweledigaeth, amcanion ac opsiynau strategol y CDLI ar y Cyd. Mae'r adroddiad hwn wedi'i gyfarwyddo a'i fireinio gan yr ymgynghoriad yng Ngham Sgopio (A) ac mae'n darparu gwybodaeth am:
 - Gynlluniau, rhaglenni a strategaethau perthnasol;
 - Gwybodaeth gwaelodlin;
 - Materion cynladwyedd;
 - Fframwaith ar gyfer gwerthuso effeithiau a allai fod yn arwyddocaol sy'n codi o'r CDLI ar y Cyd;
 - Cysondeb rhwng amcanion y CDLI ar y Cyd ac amcanion yr AC;
 - Datblygiad ac asesiad opsiynau twf y CDLI ar y Cyd ac opsiynau gofodol;
 - Camau nesaf yr AC.

Prif Faterion Cynladwyedd

- Mae'r materion cynladwyedd presennol a fydd yn effeithio ar Ardal y Cynllun wedi eu hadnabod trwy adolygiad o gynlluniau a rhaglenni a thrwy gasglu data gwaelodlin. Ceir crynodeb o'r materion hyn isod:

MAES Y PWNC	MATERION ALLWEDDOL
Bioamrywiaeth	<ul style="list-style-type: none"> • Bygythiadau i gywirdeb a chysondeb nodweddion bioamrywiaeth • Yr angen i ddiogelu Coetiroedd Rhannol Naturiol
Cymunedau	<ul style="list-style-type: none"> • Poblogaeth sy'n heneiddio • Allfudo gan bobl ifanc • Poblogaeth gymharol iach a diogel ond gydag amrywiadau'n amlwg o fewn ardal y CDLI ar y Cyd • Anghydraddoldebau amddifadedd cymdeithasol
Ffactorau Hinsoddol	<ul style="list-style-type: none"> • Cynnal ansawdd aer da yn gyffredinol • Nwyon tŷ gwydr a bygythiad newid hinsawdd
Treftadaeth Ddiwylliannol	<ul style="list-style-type: none"> • Gostyngiad diweddar yng nghyfran y siaradwyr Cymraeg • Treftadaeth ddiwylliannol ac amgylchedd hanesyddol cyfoethog ac amrywiol
Yr Economi	<ul style="list-style-type: none"> • Gwerth Ychwanegol Crynswth (GVA) cymharol isel yn benodol yn Ynys Môn • Cyfradd gweithgarwch economaidd gymharol uchel yn ardal y CDLI ar y cyd ond diweithdra uwch na'r

MAES Y PWNC	MATERION ALLWEDDOL
	cyfartaledd yn Ynys Môn <ul style="list-style-type: none"> Gostyngiad mewn diwydiannau'r tir Enillion llai na'r cyfartaledd Cyrhaeddiad addysgol Gwella'r diwydiant twristiaeth
Tai	<ul style="list-style-type: none"> Amddifadedd tai yn benodol yng Ngwynedd Fforddiadwyedd a diffyg tai fforddiadwy Tai gwag ac ail gartrefi
Tirwedd	<ul style="list-style-type: none"> Pwysau ar ddynodiadau tirwedd pwysig
Priddoedd, Mwynau a Gwastraff	<ul style="list-style-type: none"> Cynnal dwysedd carbon priddoedd yng Ngwynedd Maint cyfyngedig o'r tir amaethyddol gorau a'r tir mwyaf amlbwrpas Twf mewn Gwastraff Bwrdeistrefol Lleihau dibyniaeth ar safleoedd tirlenwi
Trafnidiaeth	<ul style="list-style-type: none"> Dewisiadau trafndiaeth cyfyngedig Dibyniaeth uchel ar gar preifat ar gyfer trafndiaeth
Dŵr	<ul style="list-style-type: none"> Cynnal safon afonydd dda a gwella safonau ble bo angen Cynnal dyfroedd ymdrochi glân a gwella eraill Nifer o ardaloedd poblog wrth risg o orlifo Llai o adnoddau dŵr ar gael

Amcanion a Dangosyddion Cynladwyedd

- Deilliant allweddol o'r Adroddiad Cwmpasu AC oedd datblygiad fframwaith arfarniad o amcanion arfaethedig, is-amcanion a dangosyddion a gaiff eu defnyddio i adnabod, disgrifio a gwerthuso effeithiau amgylcheddol positif a negatiff cynllun. I gyd, mae 11 o amcanion AC arfaethedig sy'n ymdrin ag agweddau amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd-gymdeithasol:

Amcan	Pynciau AAS
<ul style="list-style-type: none"> Cynnal a mwyhau buddion bioamrywiaeth a chysylltedd 	Bioamrywiaeth, Fflora, Ffawna, Pridd
<ul style="list-style-type: none"> Hyrwyddo hyfywdra, cydlyniant, ac iechyd a lles cymunedol 	Iechyd bodau dynol, y boblogaeth
<ul style="list-style-type: none"> Rheoli a lleihau effeithiau newid hinsawdd drwy hyrwyddo a chefnogi mesurau lliniaru ac addasu 	Ffactorau Hinsawdd, Aer
<ul style="list-style-type: none"> Gwarchod, hyrwyddo a mwyhau'r iaith 	Treftadaeth Ddiwylliannol

Gymraeg	
<ul style="list-style-type: none"> Gwarchod, hyrwyddo a mwyhau adnoddau diwylliannol ac asedau treftadaeth hanesyddol 	Treftadaeth Ddiwylliannol
<ul style="list-style-type: none"> Cefnogi twf economaidd a hwyluso economi fywiog, amrywiol sy'n darparu cyfleoedd cyflogaeth lleol 	Poblogaeth
<ul style="list-style-type: none"> Darparu tai o ansawdd da, yn cynnwys tai fforddiadwy sy'n bodloni angen lleol 	Iechyd bodau dynol, y boblogaeth
<ul style="list-style-type: none"> Gwerthfawrogi, cadw a mwyhau tirweddau gwledig a threfweddau trefol ardal y cynllun 	Tirwedd
<ul style="list-style-type: none"> Defnyddio'r tir ac asedau mwynol yn effeithlon a hyrwyddo mecanweithiau ar gyfer lleihau aildefnyddio ac ailgylchu gwastraff 	Asedau materol, pridd
<ul style="list-style-type: none"> Cefnogi a mwyhau cysylltiadau trafniadaeth da i gefnogi'r gymuned a'r economi 	Iechyd bodau dynol, y boblogaeth
<ul style="list-style-type: none"> Diogelu ansawdd dŵr, rheoli cynladwyedd adnoddau dŵr ac isafu'r risg o lifogydd 	Dŵr, Bioamrywiaeth

AC o Weledigaeth ac Amcanion y CDLI

- Mae Canllawiau'r AAS yn datgan bod angen i amcanion y cynllun gael eu profi yn erbyn amcanion yr AAS i ganfod synergedd ac anghysondebau posib.
- Ymgwymerwyd ag AC o'r Weledigaeth a'r amcanion strategol. Ar y cyfan roedd y weledigaeth yn gydnaws â'r amcanion allweddol sydd wedi'u nodi yn y Fframwaith AC, ac mae'n darparu fframwaith strategol cadarn ar gyfer cyflawni cynladwyedd tymor hir i economi, cymunedau ac amgylchedd Ynys Môn a Gwynedd.
- Dangosodd AC o'r amcanion fod mwyafrif yr Amcanion AC un ai'n gydnaws ag Amcanion y CDLI ar y Cyd, neu nad oedd perthynas rhyngddynt o gwbl. Dim ond nifer fechan o amcanion oedd o bosib yn anghydnaws â'i gilydd. Gwnaethpwyd diwygiadau bach i'r weledigaeth a'r amcanion strategol er mwyn gwella'u perfformiad cynladwyedd.

AC o'r Opsiynau Strategol

- Y cam nesaf yn y broses AC oedd cynnal asesiad o'r opsiynau strategol ar gyfer y strategaeth ofodol a ddatblygwyd ar gyfer y CDLI ar y Cyd (Cam B2 yn nhabl 2.1).

- Nod cyffredinol y cam hwn o'r gwerthusiad oedd datblygu opsiynau'r cynllun a'u hasesu yn erbyn yr amcanion cynladwyedd er mwyn cyfarwyddo datblygiad y Strategaeth a Ffeirir yn y modd mwyaf cynaliadwy.
- Cyflwynwyd pum opsiwn *gofodol strategol* ar gyfer CDLI ar y Cyd Môn a Gwynedd:

Opsiwn D1 – Canolbwyntio ar Fangor a'r Prif Aneddiadau Allweddol

Opsiwn D2 – Canolbwyntio ar Fangor, y Prif Aneddiadau Allweddol

a'r Brif Ardal Ffocws a'r Ail Ardal Ffocws a'u dalgylchoedd

Opsiwn D3 – Dosbarthiad Cymesur Trefol a Gwledig

Opsiwn D3 – Dosbarthiad Cymesur Trefol a Gwledig

Opsiwn D4 – Canolbwyntio ar ddatblygiadau mawr raddfa gymysg

- Yn gyffredinol, mae'r gwerthusiad wedi dangos mai Opsiwn D3 yw'r opsiwn mwyaf cynaliadwy, gan sgorio orau yn erbyn y rhan fwyaf o'r amcanion cynaliadwyedd. Mae dosbarthu datblygiad yn gymesur drwy holl ardal y Cynllun yn rhoi sylw i anghenion economaidd-gymdeithasol y boblogaeth drefol a gwledig, tra ar yr un pryd yn lleihau'r effaith bosibl ar yr amgylchedd oherwydd natur wasgaredig y datblygu.
- Nodwyd pedwar *opsiwn twf* hefyd ar gyfer y CDLI ar y Cyd:

Opsiwn T1 – 'Dosraniad Isranbarthol'

Opsiwn T2 – 'Twf ar sail dueddiadau poblogaeth'

Opsiwn T3 – 'Tueddiadau adeiladu'

Opsiwn T4 – 'Twf ar sail economaidd yn unig'

- Ar y cyfan, mae Opsiynau T1 a T3 yn darparu dull gweithredu mwy cytbwys o ran cynaliadwyedd nag opsiynau T2 a T4; fodd bynnag, fel y canfuwyd gydol yr arolwg, gellir lliniaru llawer o'r effeithiau negyddol (a ganfuwyd ar gyfer pob opsiwn, ond yn benodol ar gyfer Opsiwn T2) drwy bolisïau cryf yn y Cynllun Datblygu Lleol (e.e. ar dirwedd a bioamrywiaeth) a lleoli datblygiadau'n briodol.

AC o'r Polisiau Strategol

- Cam nesaf o'r broses AC oedd ymgymeryd ag asesiad o bolisiau strategol y CDLI (Cam B2 yn nhabl 2.1). Mae'r polisiau hyn yn strategol yn eu natur ac fe'u ffurfiwyd yn unol â gweledigaeth ac amcanion y CDLI, ac maent yn ffordd o gyflawni'r hoff strategaeth.
- Gwnaethpwyd diwygiadau bach i rai o'r polisiau er mwyn gwella eu perfformiad cynladwyedd.

Ymgynghoriad

- Mae Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd yn ymgynghori ar yr Adroddiad Arfarniad Cynladwyedd am gyfnod o 7 wythnos (rhwng 9/5/13 a 27/6/11). Bydd y Cyngorau yn ymgynghori gyda thri chorff amgylcheddol – Cadw, Asiantaeth yr Amgylchedd a Chyngor Cefn Gwlad Cymru, ynghyd â budd-ddeiliaid allweddol eraill. Rydym hefyd yn croesawu barn y cyhoedd ar y ddogfen.
- Gellir gweld yr Adroddiad Arfarniad Cynladwyedd yn llawn ar wefannau y Cyngorau ar www.gwynedd.gov.uk a www.anglesey.gov.uk ac mae copïau ar gael o'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd. Mae ffurflenni ymateb i'r ymgynghoriad ar gael o'r un ffynhonnell.

Camau Nesaf

- Pan fydd y cyfnod ymgynghori'n dod i ben, fe fydd y sylwadau a dderbyniwyd ar yr Adroddiad yn cael eu hystyried yn y CDLI Cyn-Adneuo. Fe fydd y broses AC yn parhau drwy'r broses o baratoi'r Cynllun Adneuo Drafft llawn a'r cam o'r fabwysiadu. Bydd hyn yn golygu asesu'r polisiau manwl a safleoedd datblygu'r CDLI Adneuo. Bydd yr wybodaeth hon yn cael ei hadrodd mewn Adroddiad Arfarniad Cynladwyedd Terfynol a fydd yn manylu'r arfarniad o'r CDLI llawn. Fe fydd yr Adroddiad Amgylcheddol hwn ar gael ar ymgynghoriad ochr yn ochr â'r Cynllun Adneuo Drafft.